

De Kraan van de Grebbelinie

Opwaarderen
van de omgeving
rond de
Grebbesluis

*De 'zoekgeraakte' kazemat bij de Grebbesluis in de gemeente Rhenen is nog niet terecht. Leden van stichting De Greb deden onlangs proefboringen om het betonnen verdedigingswerk terug te vinden. Deze is dertig jaar geleden onder de grond gestopt toen het waterschap bezig was met werkzaamheden aan de Grebbesluis. Er gaan ook verhalen dat de kazemat van het bijzondere type P10 toen in puin is geslagen. Stichting De Greb houdt echter moed dat de kazemat bewaard is gebleven en straks weer te bewonderen is langs de Grebbelinie.
bron: De Grebbebode mei 2008*

Aanleiding	3
Wat is de 'Kraan' van de Grebbelinie nu?	7
Voorstellen	11
1 Reconstructie N225	13
2 Beeldentaal van onze tijd	17
3 Kunstobject ter plaatse van de Grebbesluis	23
4 Uitzichtbalkon	35
5 Balkenloods	57
6 Verbeelding van de stoplijn	63

zicht op hoornwerk en de Blauwe Kamer

Aanleiding

Voor de Grebbelinie is in 2006 een Gebiedsvisie Grebbelinie ontwikkeld. De gebiedsvisie 'De Grebbelinie boven water!' geeft aan hoe de cultuurhistorische structuur van de Grebbelinie weer glans krijgt, beter beleefbaar en herkenbaar kan worden gemaakt.

In deze visie zijn verschillende sleutelprojecten omschreven. Sleutelproject 2, het gebied rond de inundatiesluis aan de voet van de Grebbeberg, wordt in de tijd naar voren getrokken, omdat de N225 die erover heen loopt, wordt heringericht.

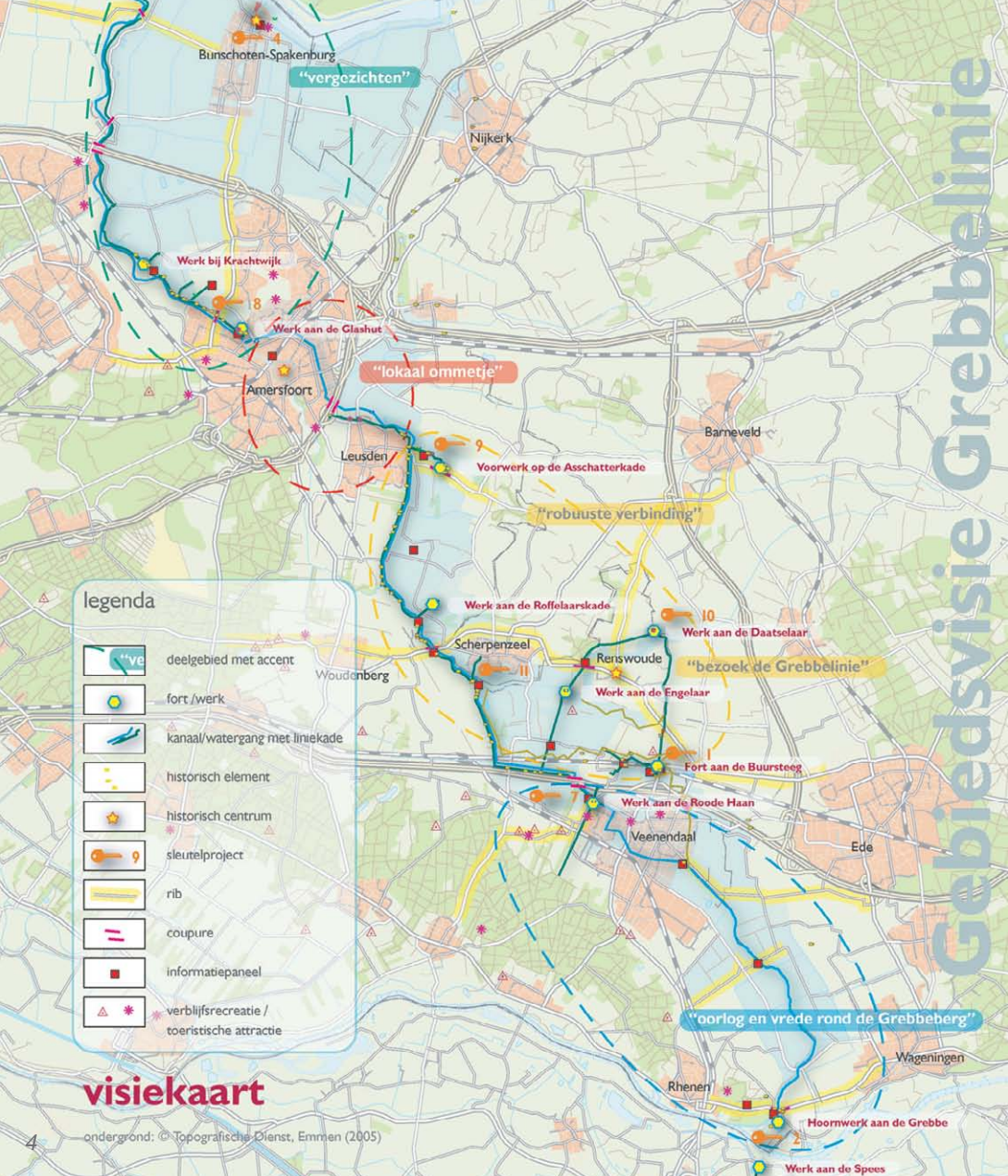
De herinrichting van de N225 is enerzijds ingegeven vanuit verkeerskundige eisen;

- het realiseren van een oversteek voor fietsers en voetgangers;
- het verbeteren van de verkeersveiligheid;
- verbeteren van parkeerfaciliteiten.

Maar tegelijkertijd biedt dit kansen voor de invulling van sleutelproject 2; opnieuw betekenis geven aan 'de Kraan van de Grebbelinie'.

In dit boekje doen we zes voorstellen waarin het zichtbaar en beleefbaar maken van de Grebbelinie en de herinrichting van de N225 gezamenlijk een plek krijgen.

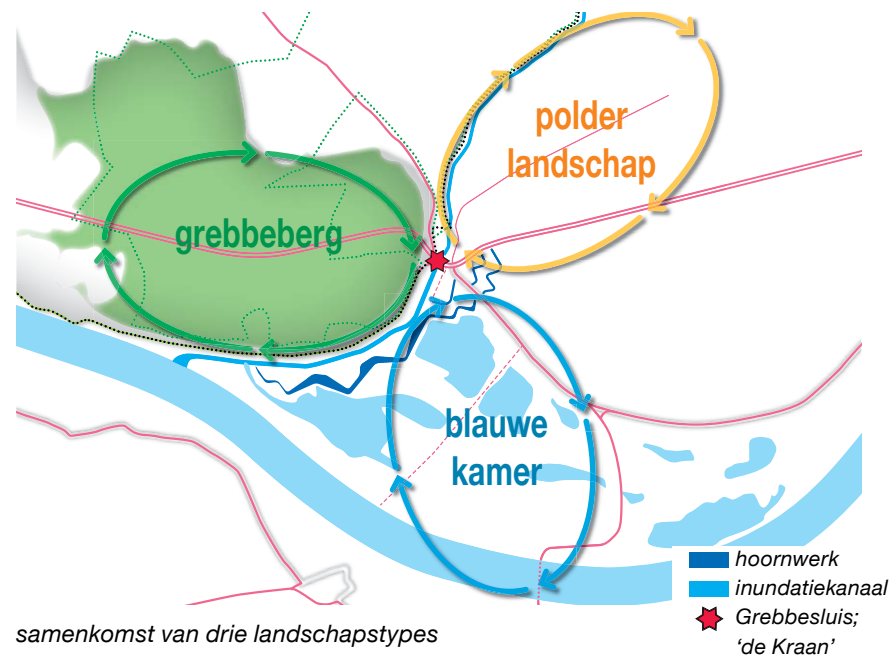

Sleutelproject 2: 'de Kraan van de Grebbelinie'

De Gebiedsvisie Grebbelinie is opgedeeld in verschillende sleutelprojecten. Eén daarvan is sleutelproject 2; 'de Kraan van de Grebbelinie', waar met het openen van een sluis de Grebbelinie vol water gezet kon worden. Die sluis is er niet meer, wat rest is het hoornwerk, inundatiekanalen en een balkenloods.

Doel van sleutelproject 2 is:

- smoel geven aan de 'Kraan'
- ontwikkeling van een netwerk van bezoekersknooppunten
- mensen laten leren over de Grebbelinie

samenkomst van drie landschapstypes

- hoornwerk
- inundatiekanaal
- ★ Grebbesluis; 'de Kraan'

visiekaart

ondergrond: © Topografische Dienst, Emmen (2005)

Wat is de 'Kraan' van de Grebbelinie nu?

**De N225 ter hoogte van
de Grebbesluis heeft
meerdere functies;**

Een knooppunt van wandel- en fietsroutes

verzamelpunt van borden

Een waterkundig kunstwerk

stuw tussen het Grebbekanaal en de Neder Rijn

Een belangrijke verkeersader

de N225

Een plek met geschiedenis

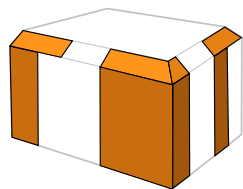
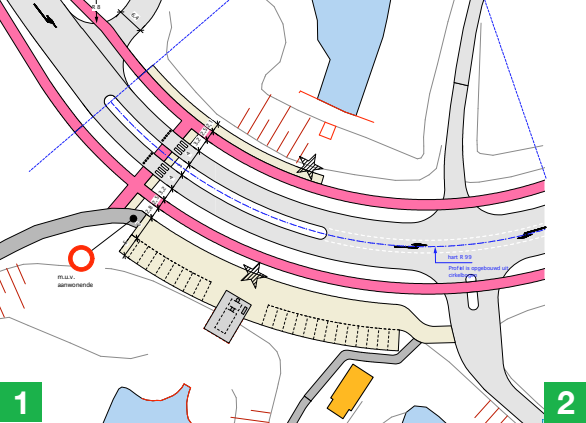
inval van de Fransen, de slag om de Grebbeberg

Een startpunt voor recreatie

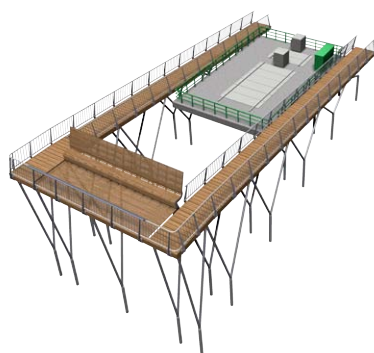
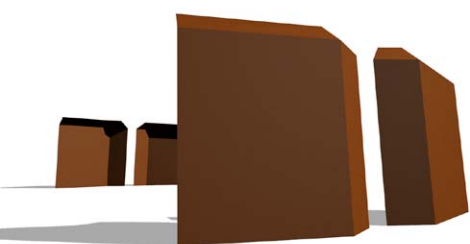
De Grebbesluis is aantrekkelijk om één van de fiets- en wandelroutes te beginnen.

Voorstellen

In dit boekje komen de volgende inrichtingsvoorstellen beknopt aanbod:

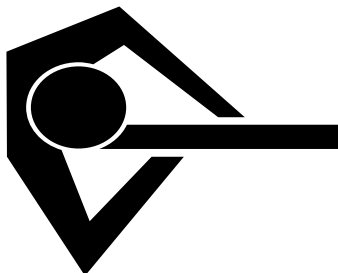
3

4

5

6

- 1 Reconstructie N225
- 2 Beeldtaal van onze tijd voor de linie
- 3 Kunstobject ter plaatse van de Grebbesluis
- 4 Uitzichtbalkon
- 5 Mogelijke invulling van de balkenloods
- 6 Verbeelding van de 'stoplijnen'

1 Reconstructie N225

Het verbeteren van de verkeersveiligheid en parkeren en het markeren van de Grebbesluis.

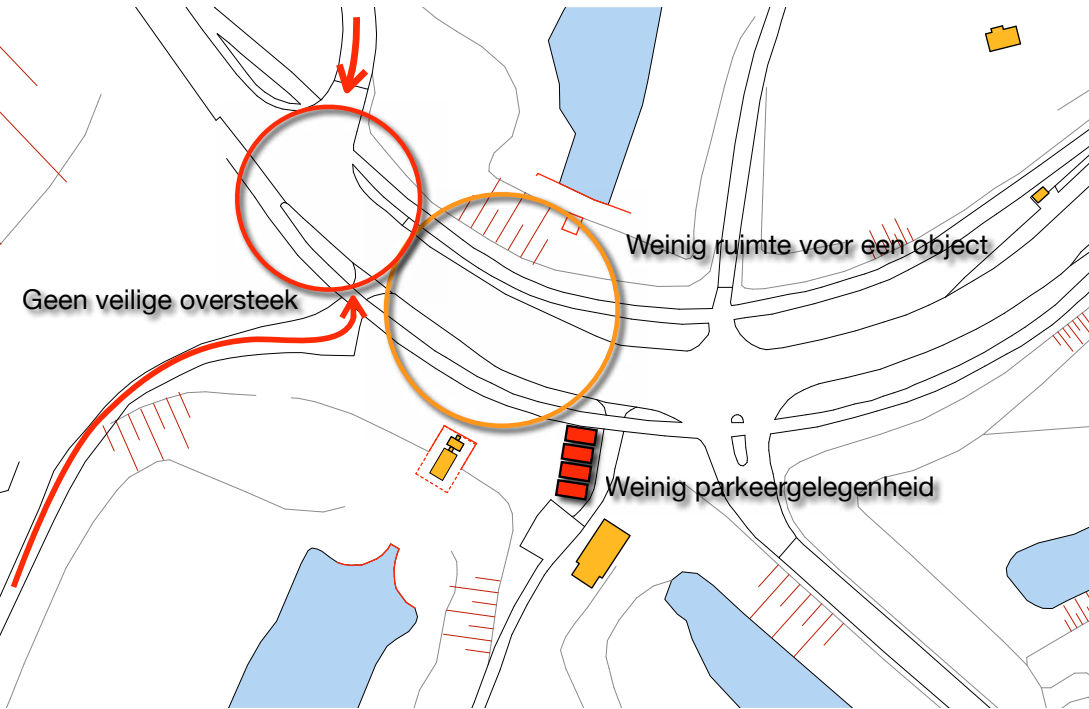
Maak een heldere voetgangers- en fietsersoversteek, verbeter de verkeersveiligheid, realiseer meer parkeerplaatsen en maak de 'Kraan van de Grebbelinie' weer zichtbaar aan de weg.

huidige verkeerssituatie

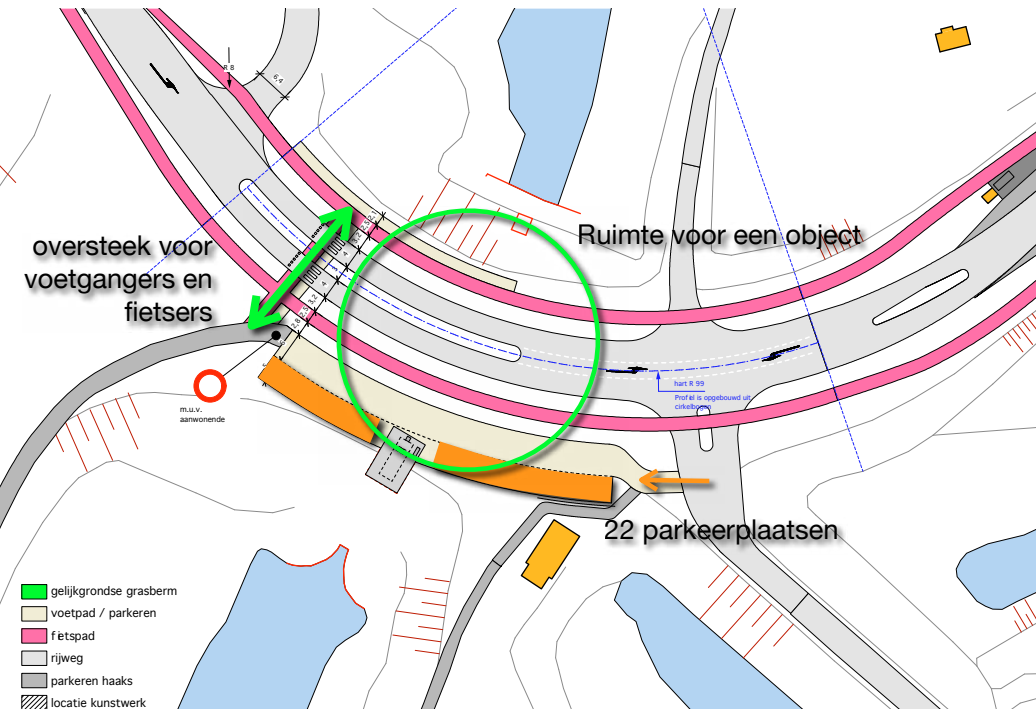

huidige situatie

belangrijkste onderdelen van de probleemstelling

Voorstel herinrichting

Verbetering oversteekbaarheid, meer parkeergelegenheid en ruimte voor een kunstobject wat herinnert aan de Grebbesluis.

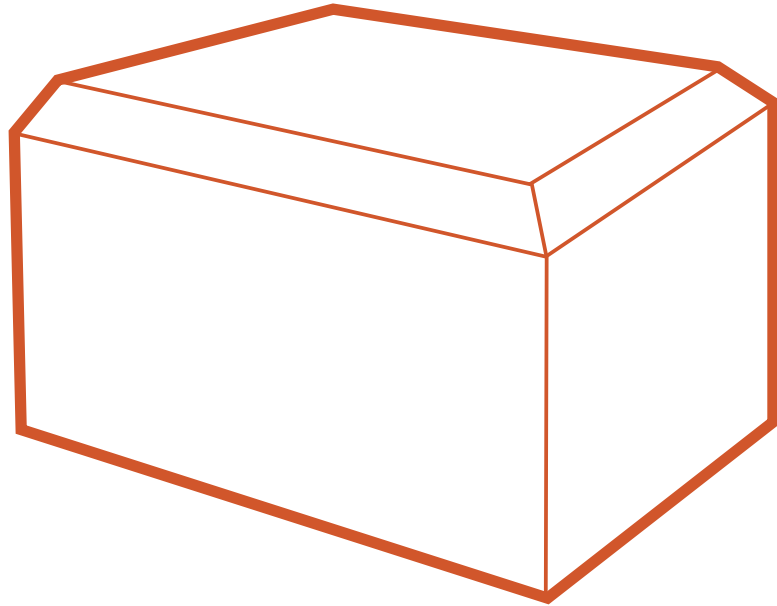
2 Beeldtaal van onze tijd

**Iedere periode van de
Grebbelinie heeft zijn
eigentijdse toevoeging,
zo ook onze tijd.**

Kies voor één heldere vormtaal, en maak zo
de Grebbelinie herkenbaar.

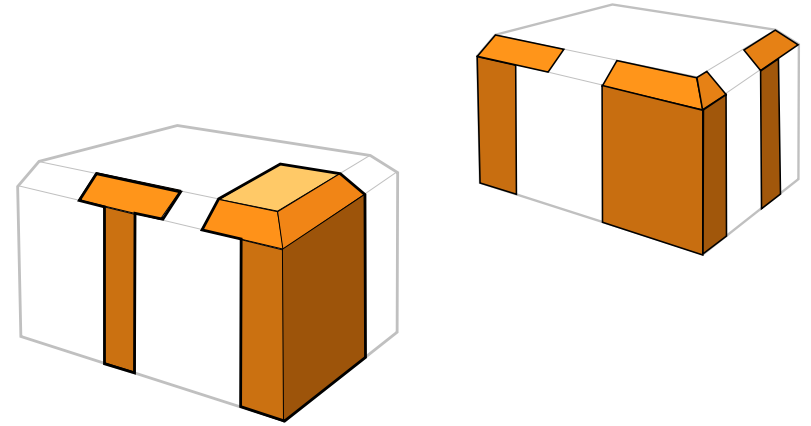
vormen die men aantreft op de Grebbelinie

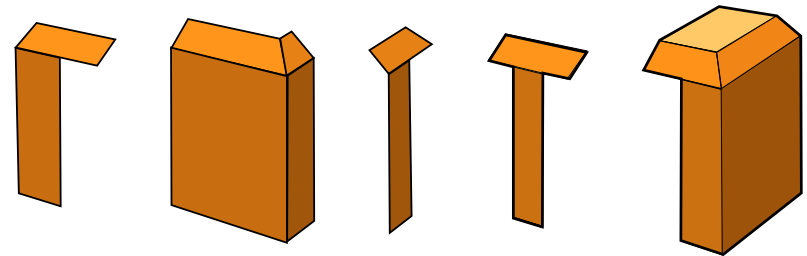

De 'moeder'vorm, afgeleid van de meest voorkomende vorm in de Grebbelinie vormt de basis voor de vormtaal. Zitobjecten en informatieborden vinden hun afgeleide in de moedervorm.

De 'moeder'-vorm als basis voor de toekomst

Alle vormen mogen, als het maar uit de schil van de moedervorm komt.

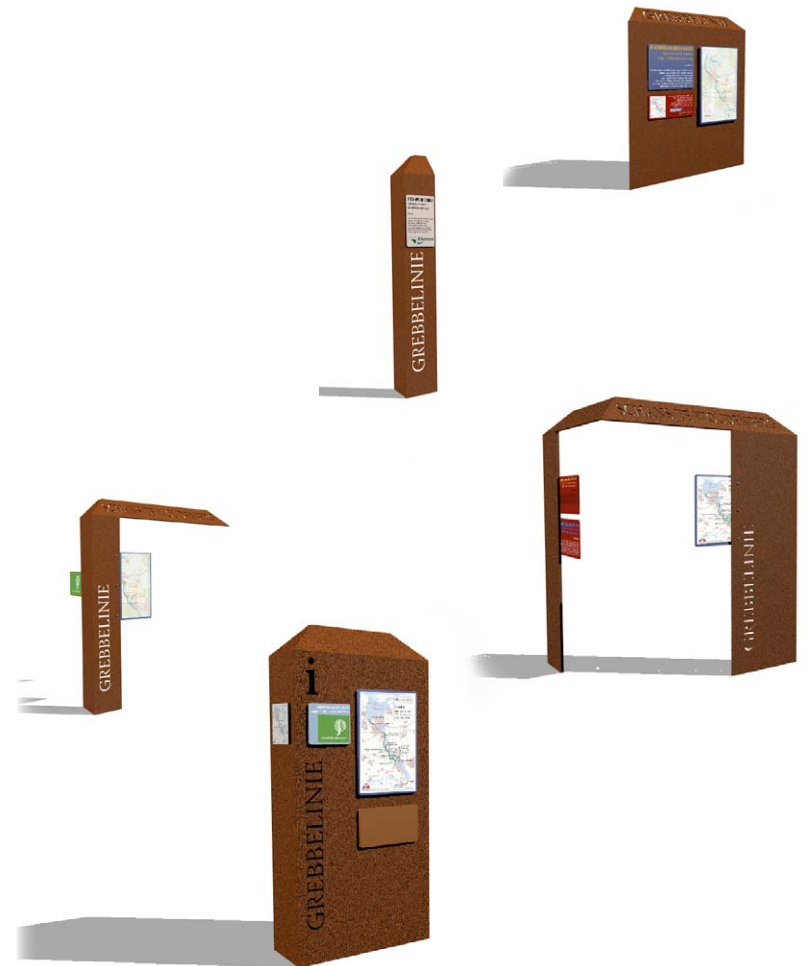
Objecten zijn allen verschillend en toch familie van elkaar.

Een herkenbaar Grebbelinieobject uit de moedervorm kan functioneren als informatiedrager; verschillende informatieborden kunnen als parasieten worden bevestigd om zo wildgroei aan palen en borden te voorkomen.

Mogelijke vormen

Voorbeelden van verschillende informatiestaanders, zuilen en borden gebaseerd op de 'moeder'vorm.

voorbeelden van verschillende kunstobjecten

3 Kunstobject ter plaatsse van de Grebbesluis

Markering van de 'Kraan' van de Grebbelinie

Met de sluisen aan de voet van de Grebbeberg kon de hele linie onder water gezet worden. Deze "Kraan" was daarmee het belangrijkste onderdeel van de Grebbelinie. De sluis wordt weer zichtbaar gemaakt in de vorm van een kunstobject.

Materiaalvoorstel

Cortenstaal krijgt door verwerking een roodbruine oxidehuid wat het onderliggende materiaal beschermt. Door deze natuurlijk verwerking harmonieert het beeld in haar omgeving.

Met lasertechnieken kunnen teksten en tekens uit het Cortenstaal worden uitgesneden.

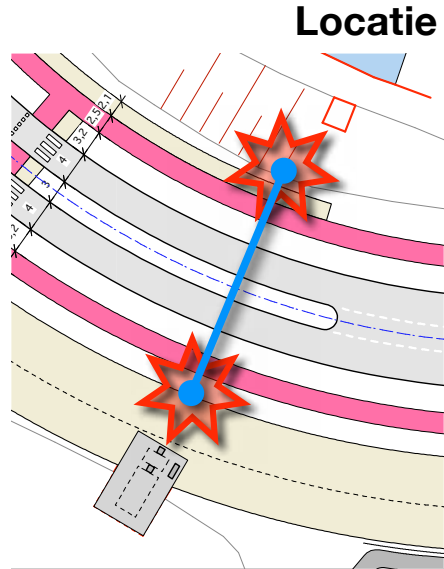
RVS heeft een hoge corrosiebestendigheid. Hierdoor zal een beeld van RVS altijd een contrast vormen met haar omgeving.

Met lasertechnieken kunnen teksten en tekens uit het RVS worden uitgesneden.

Randvoorwaarden aan markering

- De vormtaal is een abstracte verwijzing naar de Grebbesluis en gebaseerd op de 'moeder'vorm.
- Het object is duurzaam: zonder onderhoud moet het object de tand des tijds overleven.
- Het toegepaste materiaal 'verouderd': de tijd heeft zichtbaar invloed zonder dat verval intreedt.
- Het object is een voorbeeld van de productietechniek van onze tijd. Op deze manier voegen we onze tijd toe aan de geschiedenis van de Grebbelinie.

Locatie, vorm en positionering van de kunstobjecten

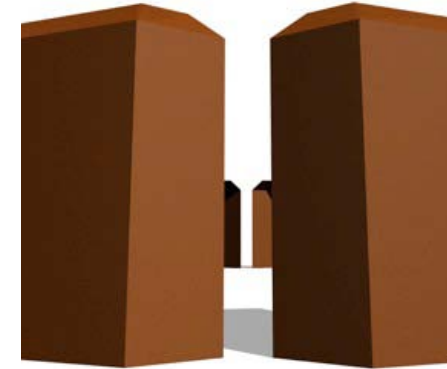
De kunstobjecten markeren de plek waar ooit de Grebbesluis zich bevond en verbijzonderen daarmee deze locatie. Door aan weerszijde van de N225 een object te plaatsen, wordt er een relatie gelegd tussen het inundatiekanaal en de Rijn.

Vorm

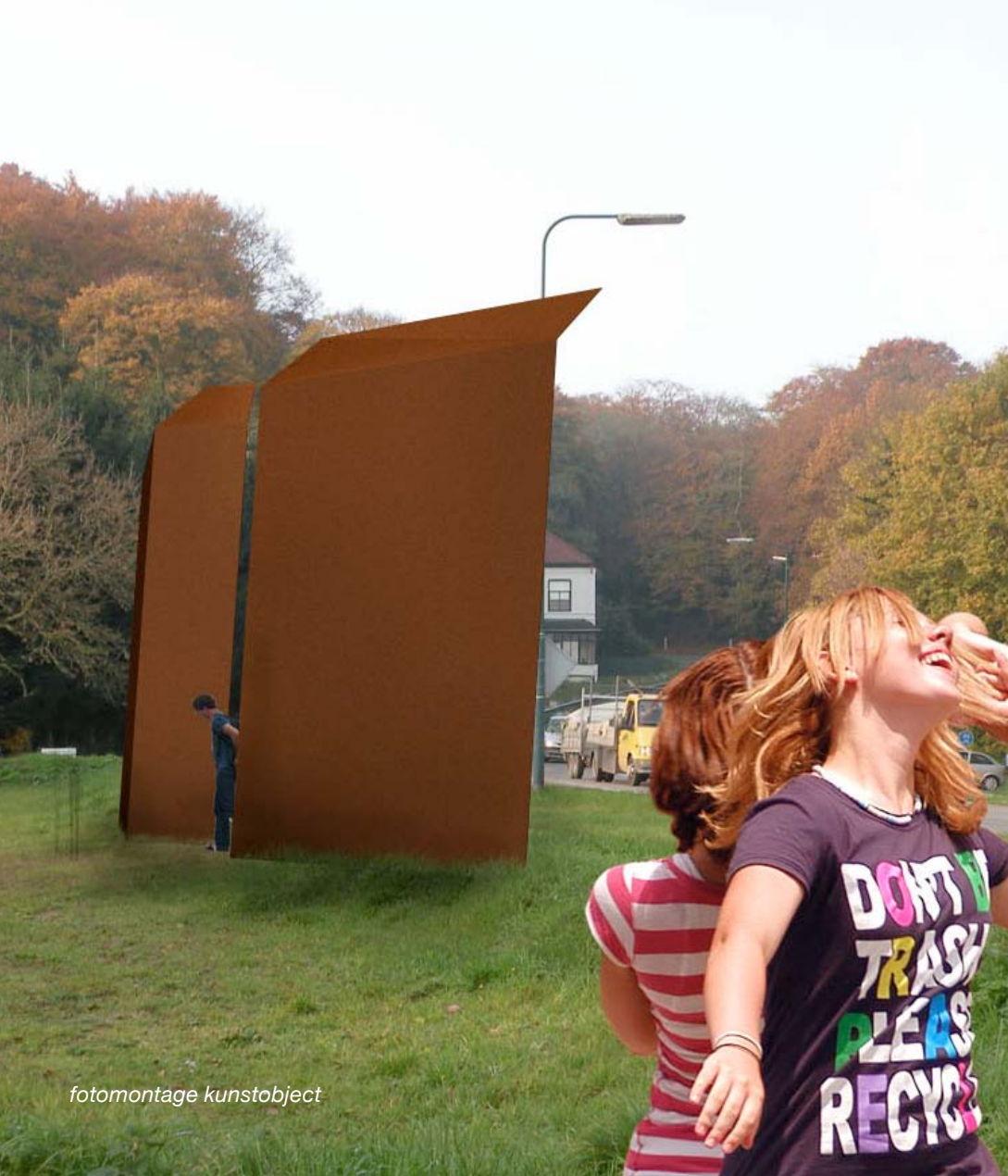
De vorm van de kunstobjecten is geïnspireerd op de in het verleden aanwezige sluisdeuren en de karakteristieke vormtaal van de kazematten. De lichte scheefstand (verzakking) is een verwijzing naar het verleden.

Positionering

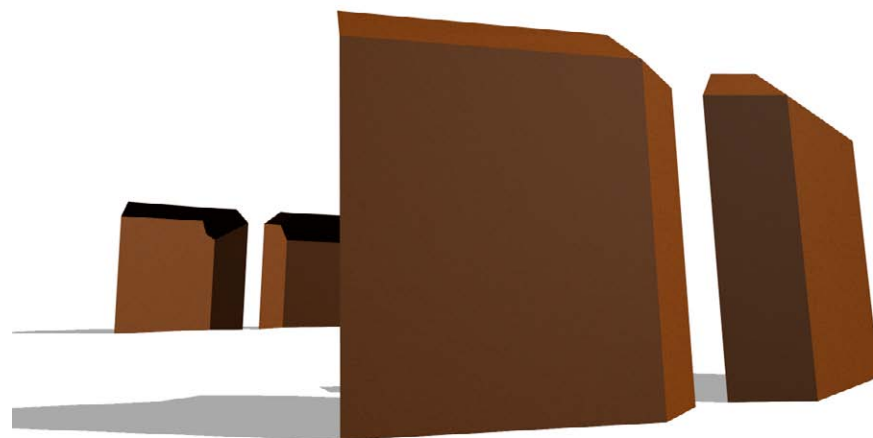
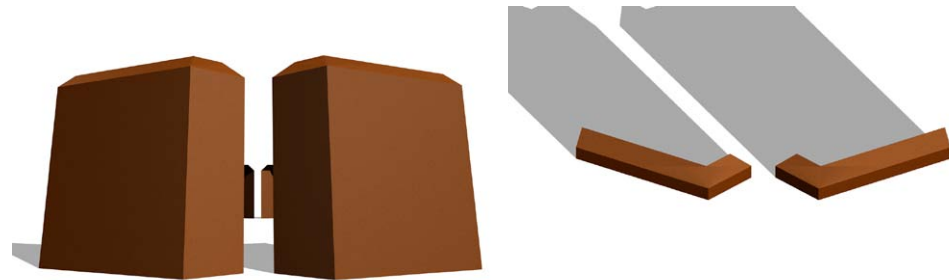

De positie ten opzichte van elkaar is zo gekozen dat er tussen de objecten door een spannende doorkijk ontstaat wat de relatie tussen de objecten, rivier en het inundatiegebied versterkt.

fotomontage kunstobject

Conceptontwerp kunstobject

Een conceptontwerp; abstracte verbeelding (icoon) van de sluisdeuren

Mogelijke afmetingen van het kunstobject

Maatstudie S
afmetingen vlak: 5 x 5 meter

Maatstudie M
afmetingen vlak: 6,5 x 6,5 meter

Maatstudie L
afmetingen vlak: 8 x 8 meter

fotomontage N225 met kunstobject

4 Uitzichtbalkon

als

- rustplaats
- plek voor educatie en uitleg over de Grebbelinie en Blauwe Kamer
- uitkijkplek

Een uitzichtbalkon langs de N225 gekoppeld aan het huidige dek van de stuw verleidt voorbijgangers en recreanten de Grebbelinie te ervaren.

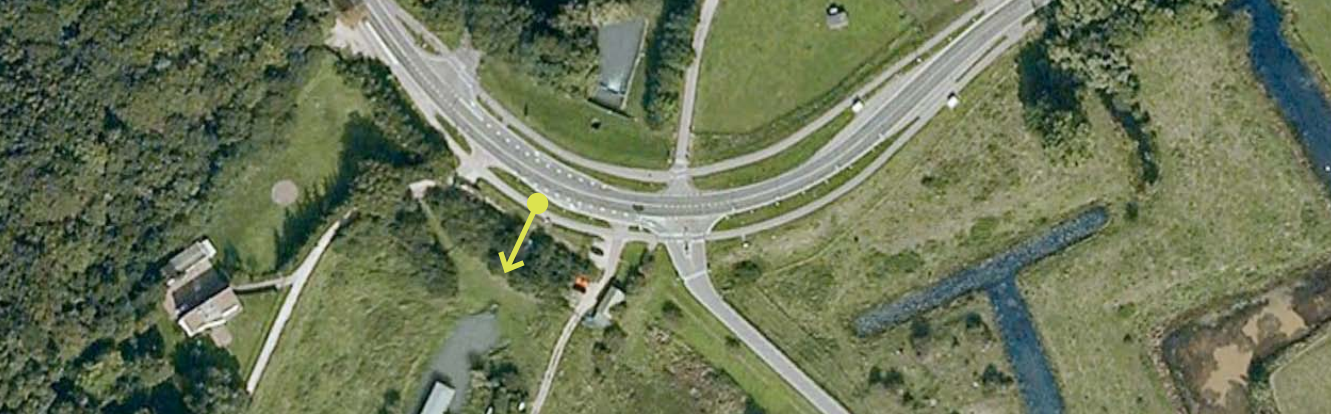
uitzichtbalkon met op de achtergrond het hoornwerk en de Blauwe Kamer

*huidige situatie van de stuw;
een betondek met een drietal installatiekasten en een aantal luiken
naar de onderliggende mechaniek*

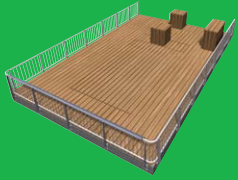

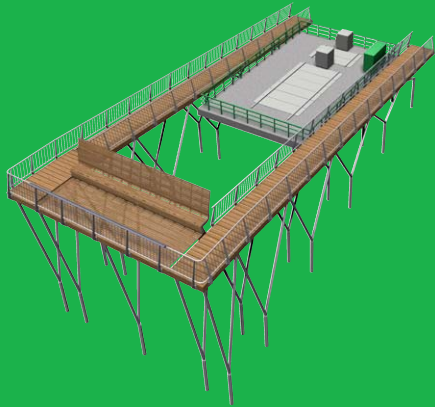
*de locatie van het uitzichtbalkon en huidige stuw
uitzicht vanaf de stuw op de Blauwe Kamer*

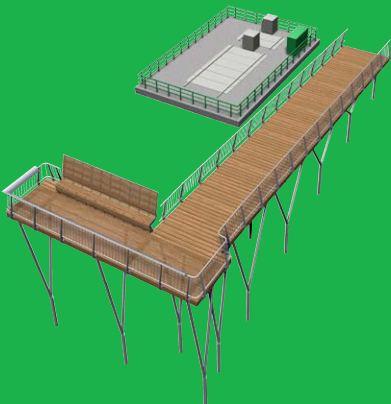

a Gebruik van het huidige dek

b Integratie van het huidige dek

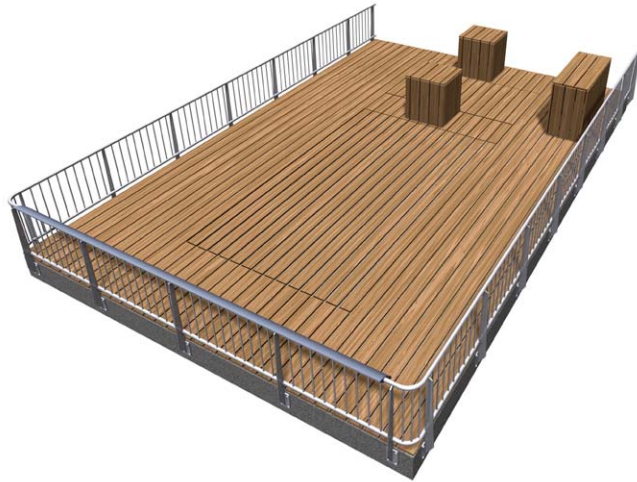
c Autonom van het huidige dek

Drie concepten voor het uitzichtbalkon

- Gebruik het aanwezige dek van de stuw, bekleed deze met plankieren en voorzie deze van luiken om de installatie bereikbaar te houden.
- Integreer het dek van de stuw en laat het als een bijzonder object fungeren.
- Voeg het uitzichtbalkon als een los object toe en ga geen relatie aan met het dek van de stuw.

Drie functies

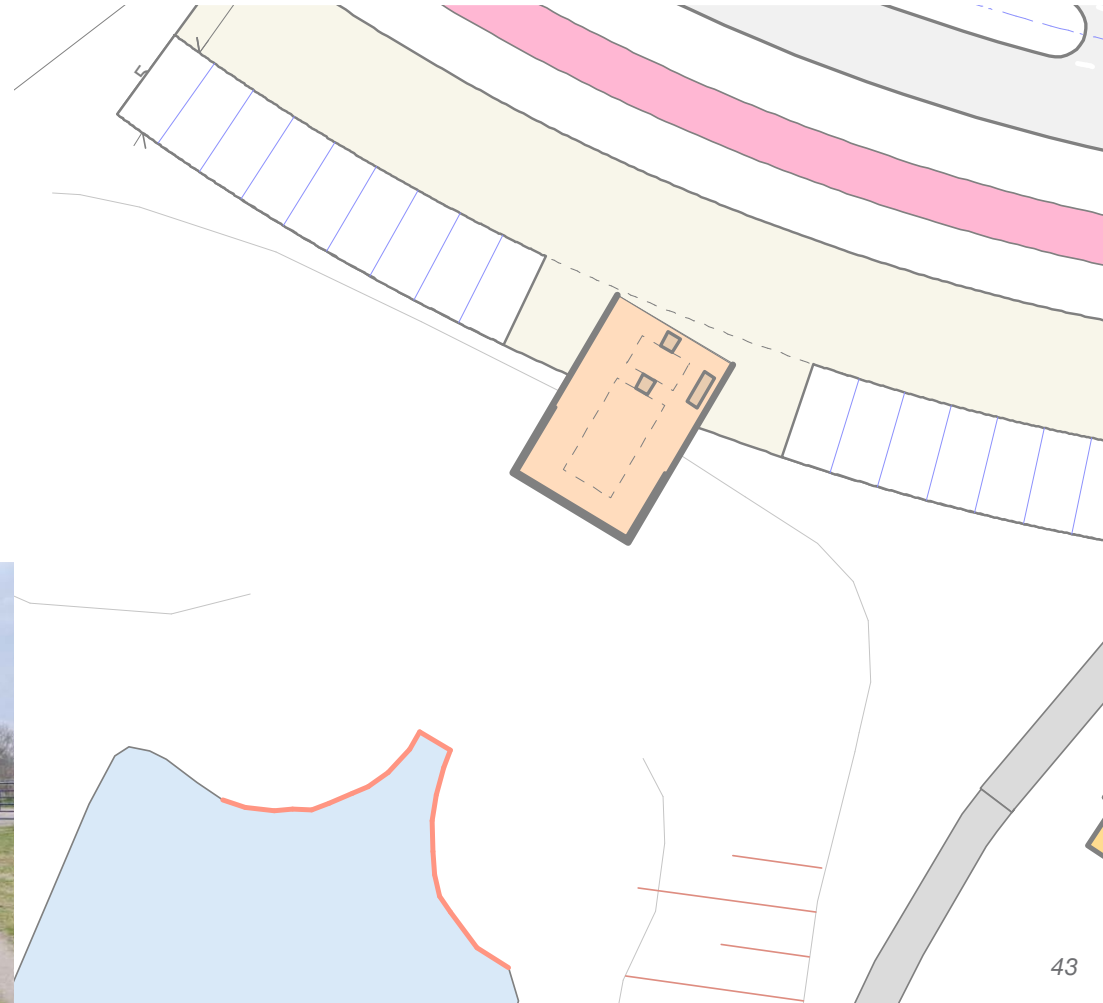
- Het balkon geeft een fantastisch uitzicht over de Blauwe Kamer en het hoornwerk.
- Het balkon op de locatie van 'de Kraan' ligt gunstig als tussenstop voor verschillende fiets- en wandelroutes.
- Over deze plek is veel te vertellen en te onderwijzen. Informatie integreren in het uitzichtbalkon ligt voor de hand.

a Gebruik huidig dek

Het huidige dek met installaties wordt ingepakt met plankieren.

Het plankieren dek moet worden voorzien van luiken en deuren om de bereikbaarheid van de stuw en bijbehorende installaties bereikbaar te houden. De bestaande installatiekasten worden 'ingepakt'.

De provincie Utrecht toe stand
 ig met diverse organisaties.
 ine zijn vier eigenaardig
 aarschoten, Ede, Leusden,
 oek, Utrechtse Heuvelrug,
 Waterschap Vallei en Eem,
 oeksterland en Utrecht.

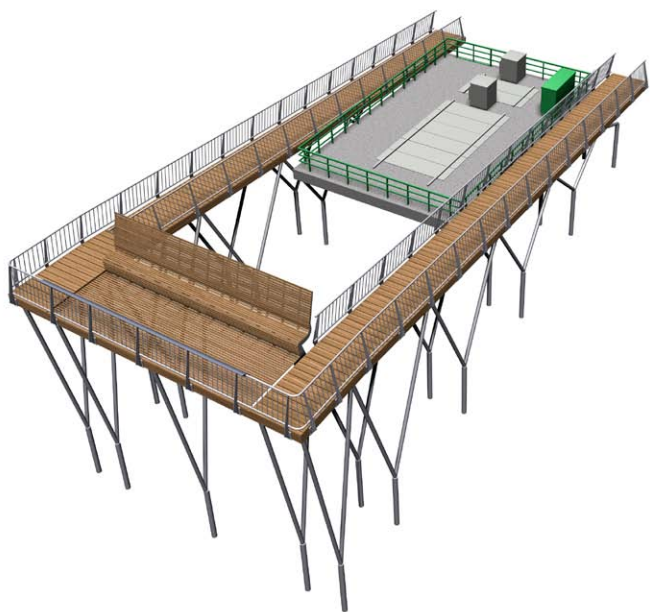
DE GREBBELINIE BOVEN WATER!
 gebiedsvisie voor de Grebbeline
 bijlage 1: Tijdlijn in de Gelderse Vallei

De visie is op initiatief en onder leiding van de provincie Utrecht toe stand
 gekomen in nauwe samenwerking met diverse organisaties.
 In de Stuurgroep Grebbeline zijn vertegenwoordigd
 de gemeenten Amersfoort, Bunschoten, Ede, Leusden,
 Nijkerk, Renswoude, Rhinow, Scherpenzeel, Utrechtse Heuvelrug,
 Veenendaal, Wageningen en Woudenberg, Waterschap Vallei en Eem,
 Staatsbosbeheer en de provincies Gelderland en Utrecht.

De visie is op initiatief en onder leiding van de
 gekomen in nauwe samenwerking.
 In de Stuurgroep Grebbel
 de gemeenten Amersfoort, E
 Nijkerk, Renswoude, Rhinow, Scherpenzeel
 Veenendaal, Wageningen en Woudenberg, W
 Staatsbosbeheer en de provincies C

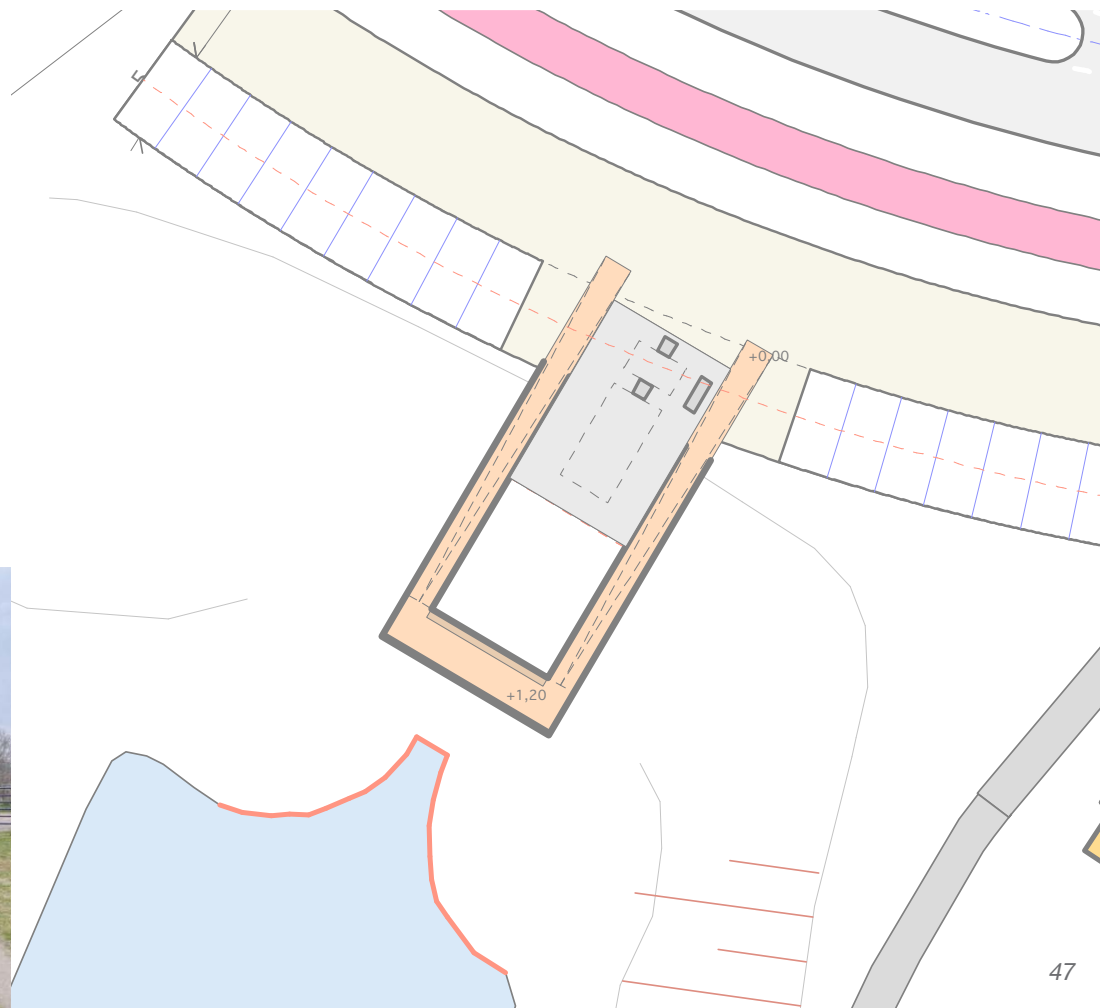

De loopbruggen naar het balkon lopen langzaam op tot 1,20 t.o.v. maaiveld voor een beter zicht op het hoornwerk.

b Integratie huidig dek

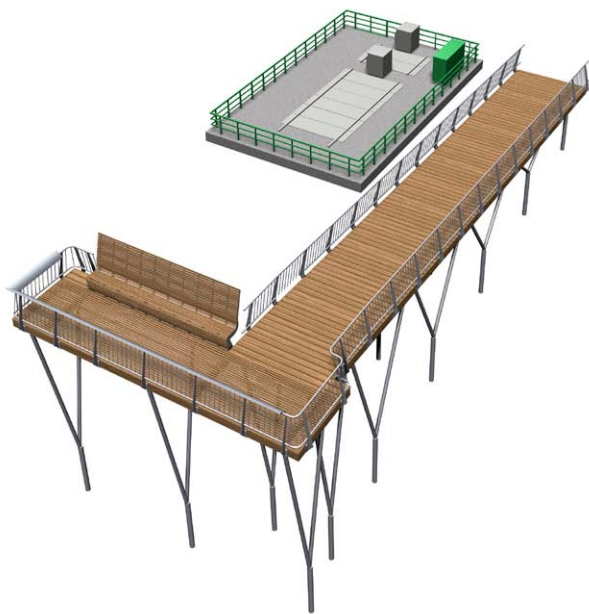
Het huidige dek met installaties wordt onderdeel van het balkon met uitzicht op het hoornwerk.

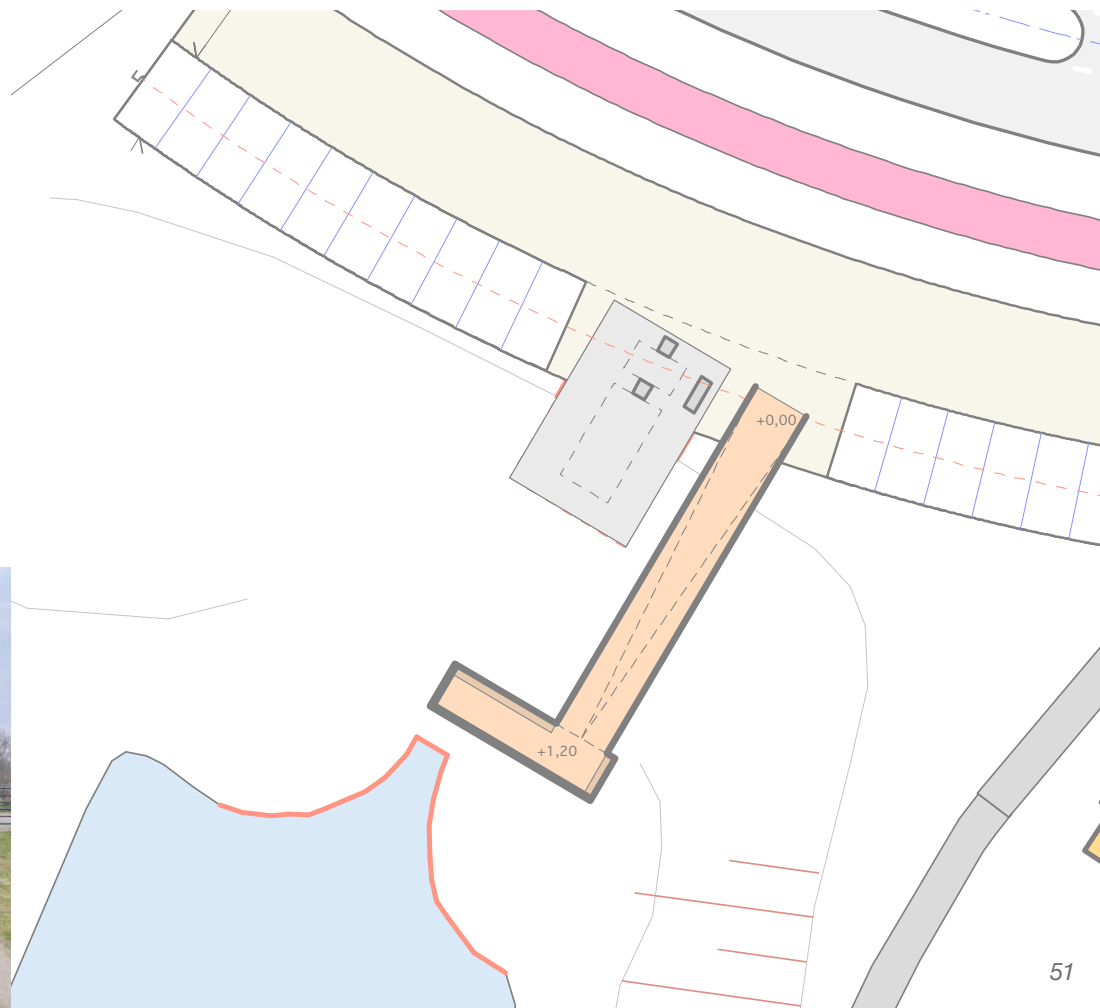

De loopbrug naar het balkon loopt langzaam op tot 1,20 t.o.v. maaiveld voor een beter zicht op het hoornwerk.

c Autonom van huidig dek

Balkon met uitzicht op het hoornwerk is vormgegeven als een autonoom onderdeel.

5 Balkenloods

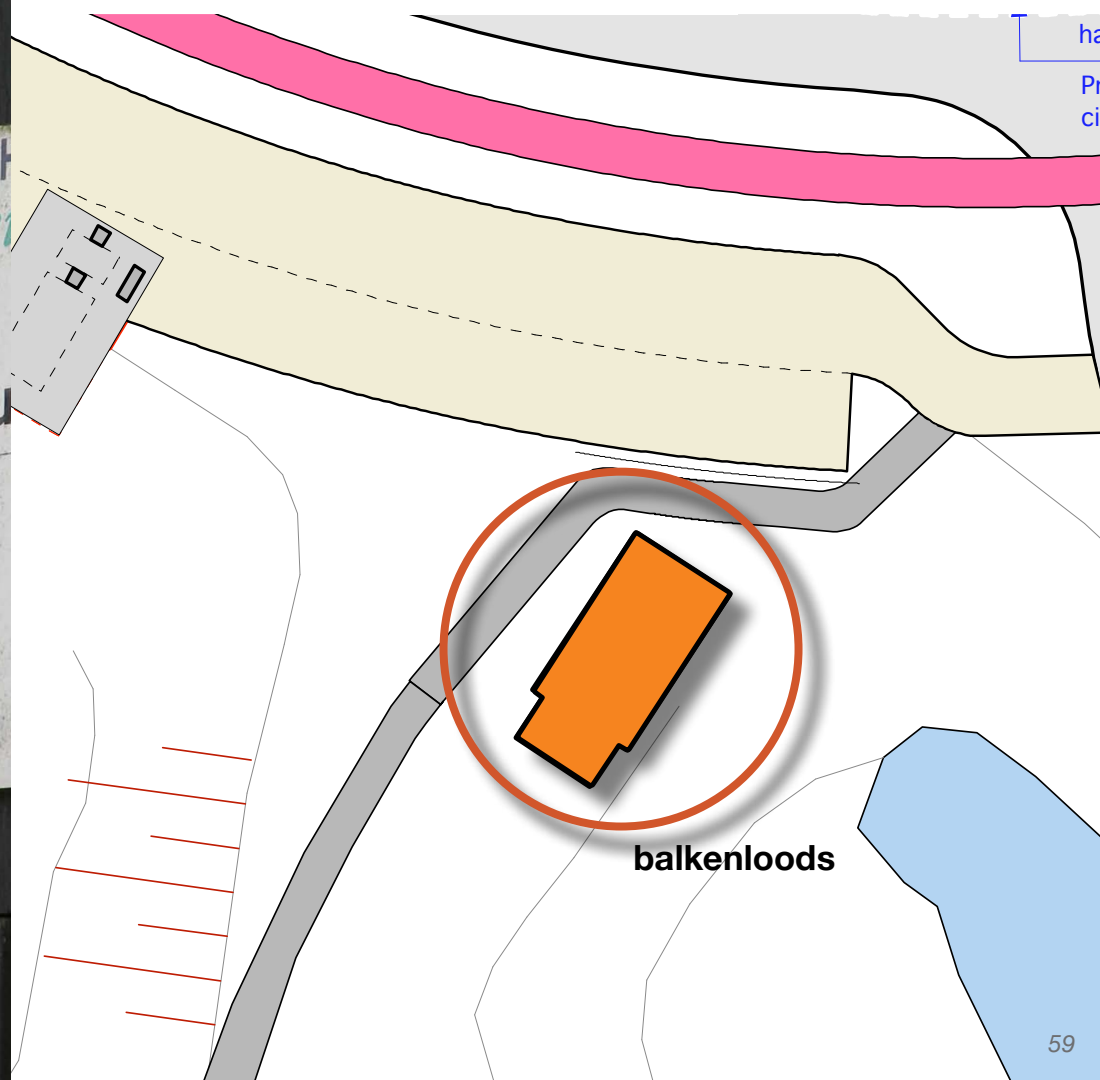
- **Mogelijke invulling van de balkenloods**

de huidige situatie van de balkenloods

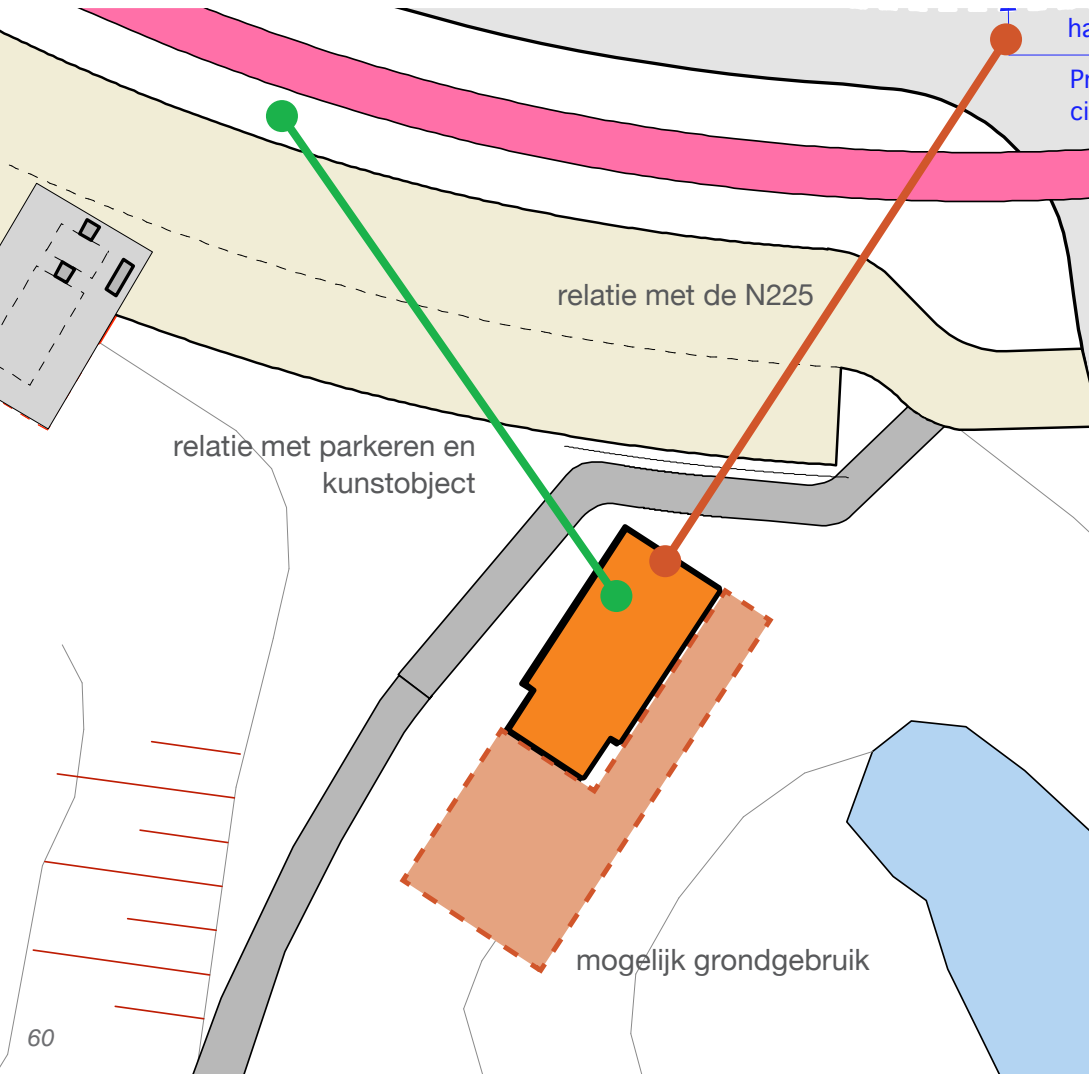

Locatie balkenloods

Mogelijk grondgebruik en relatie omgeving

Mogelijk gebruik

rustpunt met koffie en gebak

verkoop van streekproducten

stille herinnering aan de sluis en opslag voor schotbalken

historische kaart van de verdediging van de Grebbeberg volgens Duitse inventarisatie

6 Verbeelding van de stoplijn

- Met het zichtbaar maken van de stoplijnen wordt de herinnering aan de Slag om de Grebbeberg beleefbaarder.

Loopgraaf op de Grebbeberg

De stoplijn bestond doorgaans uit eenvoudige veldversterkingen: een loopgraaf en een prikkeldraadversperring. Doel van de stoplijn was het terugwerpen van de tegenstander, zodat de frontlijn weer bezet kon worden na een doorbraak.

herstelde loopgraaf

verleden in beeld

Zichtbaar maken met iconen

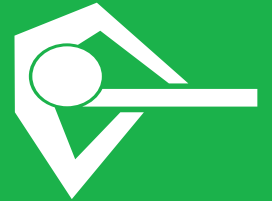
De stoplijn wordt zichtbaar gemaakt met iconen op de rijweg en op wandel- en fietspaden.

a
de mens achter het
"leed" van 1940

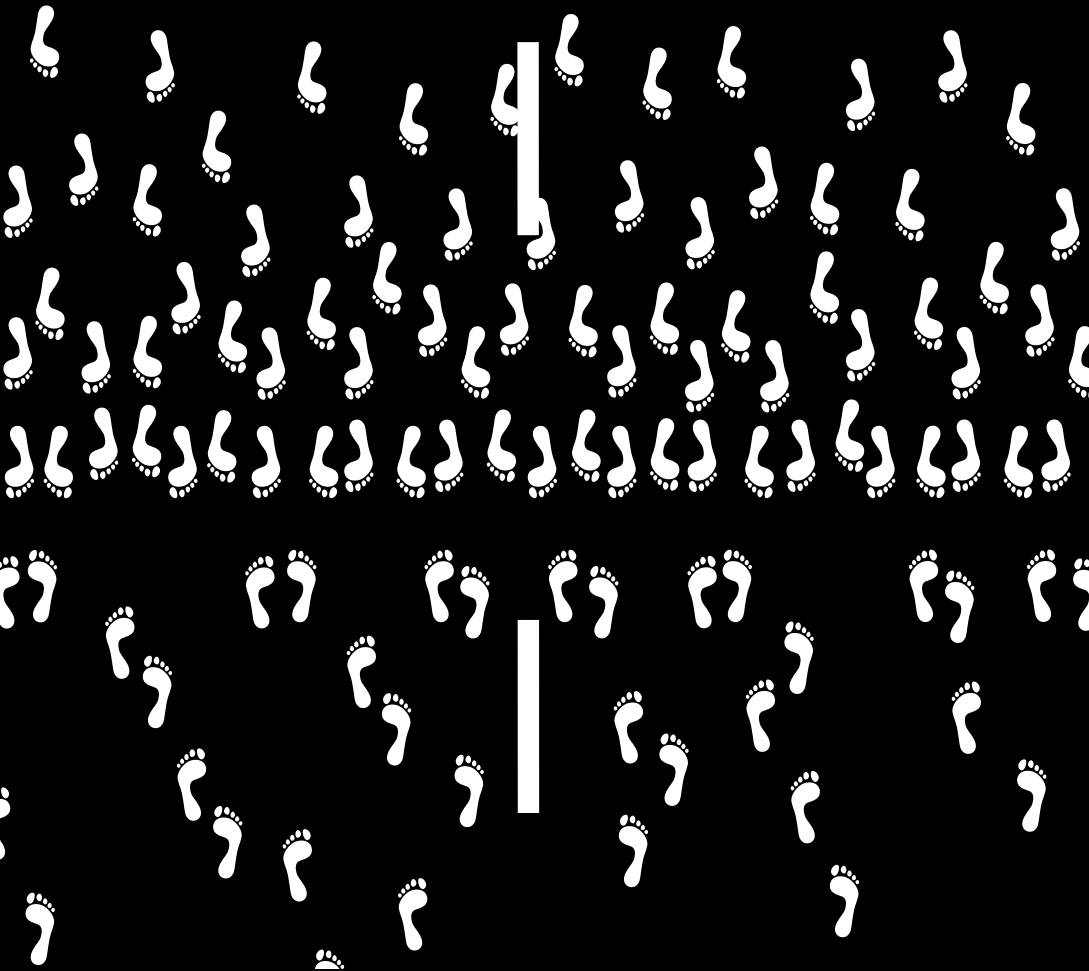
b
de soldaat achter
het "leed" van 1940

c
symbool voor stoplijn

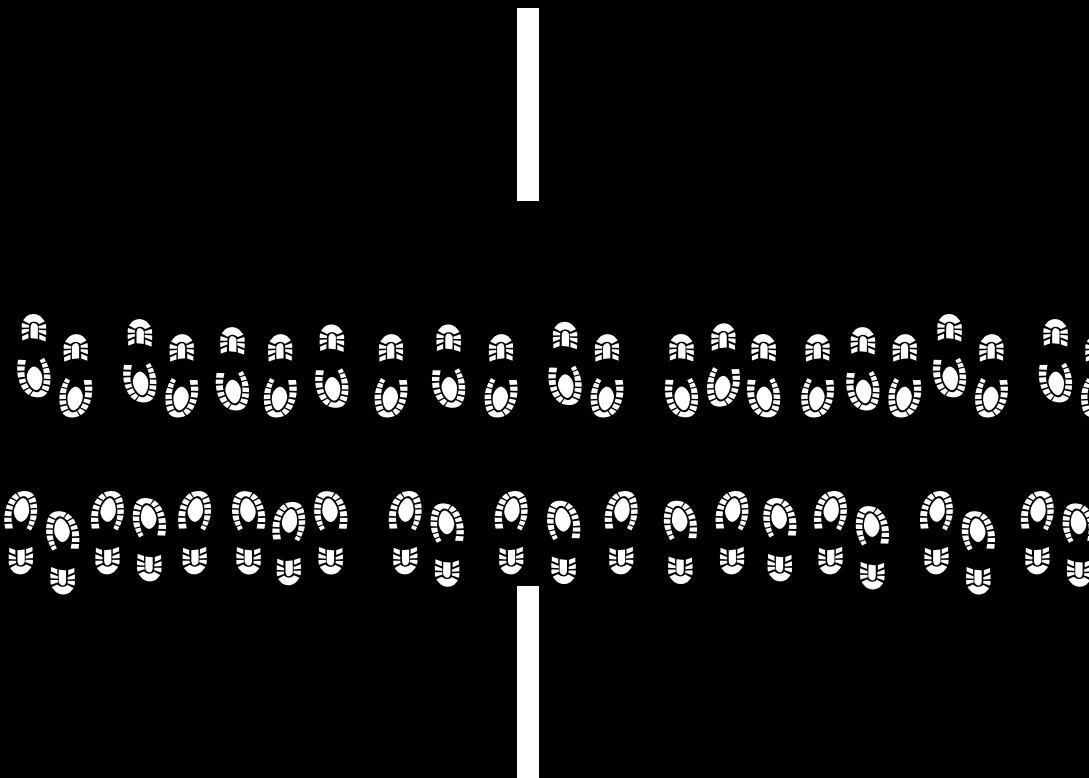

Optie A
stoplijn als een 'ontmoeting' van twee groepen mensen

fotomontage van de stoplijn op de N225

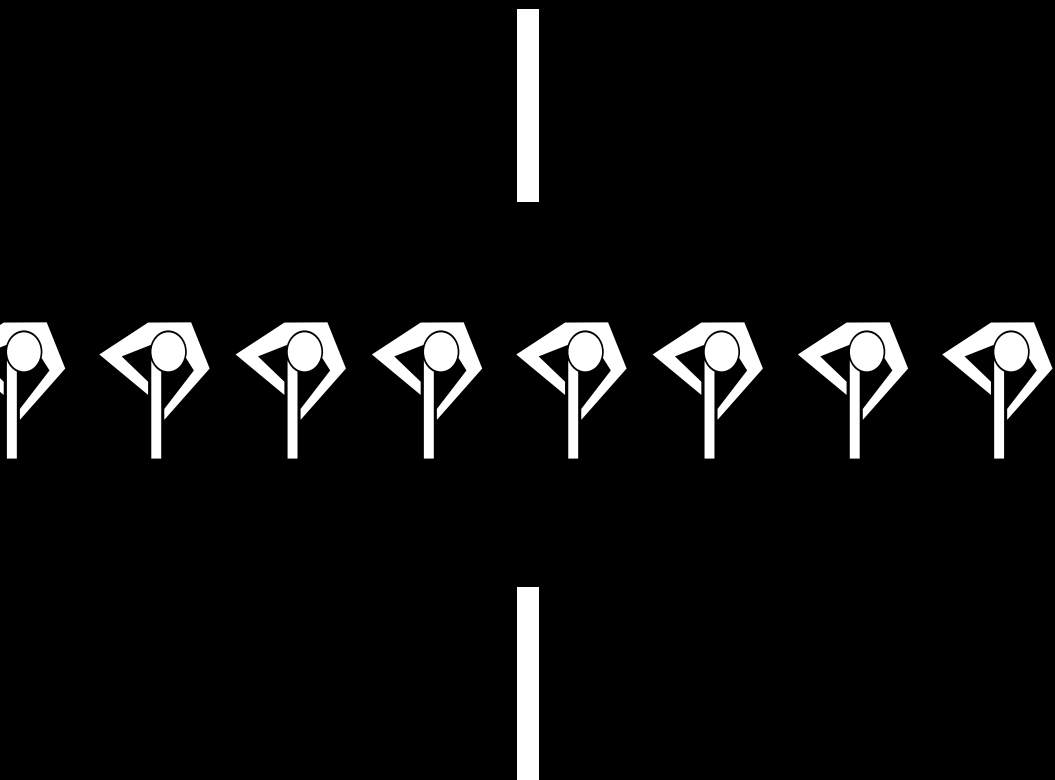
Optie B
stoplijn als een 'ontmoeting' van twee legers

fotomontage van de stoplijn op de N225

Optie C
stoplijn symbolisch weergegeven

fotomontage van de stoplijn op de N225

in opdracht van
Provincie Utrecht

Lange Jufferstraat 52
3512 EE Utrecht
info@dolte.nl
www.dolte.nl

1. Die erste Phase der Planung ist die Bestimmung der Ziele und der zu erreichenden Ergebnisse. Dies geschieht in enger Zusammenarbeit mit den Auftraggebern und den betroffenen Stakeholdern.

2. In der zweiten Phase wird ein detailliertes Konzept entwickelt, das die verschiedenen Aspekte des Projekts berücksichtigt. Dies umfasst die Identifizierung der Risiken, die Festlegung der Meilensteine und die Schaffung eines Zeitplans.

3. Die dritte Phase ist die Umsetzung des Projekts. Dies erfordert eine enge Zusammenarbeit mit den Beteiligten und eine regelmäßige Kommunikation.

4. Die vierte Phase ist die Evaluation des Projekts. Dies ermöglicht es, die Ergebnisse zu messen und zu bewerten, um daraus Lehren für zukünftige Projekte zu ziehen.

